

АНАЛІЗ ТА ДІЄВІСТЬ ПЕНСІЙНИХ РЕФОРМ В УКРАЇНІ

Є. О. КУЛІКОВА

(Одеський національний економічний університет)

Анотація. Мета статті полягає в дослідженні генезису пенсійних реформ та визначенні їх дієвості в Україні. **Методика дослідження.** Вирішення поставлених у статті завдань здійснено за допомогою таких загальнонаукових і спеціальних методів дослідження: аналізу та синтезу, систематизації та узагальнення. **Результати.** Досліджено генезис пенсійних реформ. Проаналізовано етапи проведення пенсійних реформ в Україні та визначено їх дієвість. **Практична значущість результатів дослідження.** У статті обґрунтовано, що запровадження нових етапів пенсійних реформ в Україні змінювало механізм функціонування системи пенсійного страхування. Україна на сьогодні знаходиться на четвертому етапі реформування пенсійної системи, куди вносяться поправки до вже існуючих законодавчих актів.

Ключові слова: пенсійна система, пенсійна реформа, пенсійне страхування, закон, єдиний соціальний внесок, Пенсійний фонд України.

Постановка проблеми в загальному вигляді та зв'язок із найважливішими науковими чи практичними завданнями. Українська держава, набувши незалежності, потребувала встановлення та реформування фінансової системи. Метою пенсійної реформи було сприяння докорінній структурній перебудові народного господарства та кардинальним змінам у соціальному забезпеченні населення. Завдання пенсійної реформи полягало в перетворенні пенсійного забезпечення на дієвий інструмент впливу на економічний і соціальний розвиток країни. Для досягнення поставлених цілей було розпочато пенсійну реформу, якою будувалася нова пенсійна система, та введено основні законодавчі акти, що регламентували пенсійні відносини у країні.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Дослідженню пенсійного страхування присвятили свої праці низка вітчизняних і зарубіжних учених. Державне пенсійне страхування, зокрема, досліджували А. Скрипник, Т. Кравчук, Т. Дідковська, В. Толуб'як, В. Олексійко, Т. Бондалетова, О. Долгова, В. Візницька, Є. Заєць, Н. Нарожна, Ю. Привалов, Б. Умурзаєв, Н. Внукова І. Беринцева та ін.

Формулювання цілей статті (постановка завдання). Метою статті є дослідження генезису пенсійних реформ та визначення їх дієвості в Україні.

Виклад основного матеріалу дослідження з повним обґрунтуванням отриманих наукових результатів. Основними передумовами запровадження пенсійної реформи є відсутність національної пенсійної системи як надійного інституту соціального забезпечення й падіння основних макроекономічних показників. На початку реформи система пенсійного забезпечення базувалася на принципах пенсійної системи СРСР. Перший законопроект, який регулював функціонування пенсійного забезпечення України, був прийнятий 6.12.1991 року під назвою Закон України «Про пенсійне забезпечення» [1].

Цей законопроект був абсолютно ідентичний Закону СРСР «О пенсионном обеспечении граждан в СССР» [2], який був прийнятий 15 травня 1990 року. Законопроекти мають однакову кількість розділів і статей, а також однакові умови виходу на пенсію.

Так, із 1991 року призначалися трудові пенсії, які, у свою чергу, розподілялися на такі види пенсії: за віком, за інвалідністю, у разі втрати годувальника, за вислугу років. Слід зазначити, що за умови виходу на пенсії за віком чоловікам необхідно було мати не менше 25 років стажу роботи після досягнення 60 років, а жінкам – не менше 25 років стажу роботи після досягнення 55 років. Але існували й умови виходу на пенсію на пільгових умовах і достроково. Характерним у цьому законі

було те, що фінансування пенсій відбувалося з коштів Пенсійного фонду України, який був створений тільки 28 січня 1992 року Постановою Кабінету Міністрів України «Про створення Пенсійного фонду України» [3]. Отже, до створення Пенсійного фонду України фінансування пенсійних виплат відбувалося за рахунок Державного бюджету України. Також у Законі України «Про пенсійне забезпечення» існувало таке поняття, як добровільне страхування, що давало можливість стверджувати про наявність на початковому етапі формування системи пенсійного забезпечення дворівневої системи: державне пенсійне забезпечення та добровільне страхування [1].

Добровільне страхування додаткової пенсії фінансувалося з Української державної страхової комерційної організації, де існував страховий фонд. Він складався з 50 % особистих внесків працюючих та 50 % коштів Державного бюджету України. Однією з особливостей даного законопроекту є відсутність єдиної методики обчислення та нарахування пенсійних виплат усім категоріям громадян. Крім того, у законі відсутні ставки відрахування до Пенсійного фонду України.

Про ставки зборів вперше згадується в Постанові Пенсійного фонду України «Про затвердження Інструкції про порядок обчислення і сплати підприємствами, установами, організаціями та громадянами страхових внесків до Пенсійного фонду України, а також обліку надходження і витрачання його коштів», яка була прийнята 06.09.1996 року [4]. У цій Постанові прописані платники, порядок реєстрації та облік платників, а також відмічені ставки зборів на обов'язкове державне пенсійне страхування. Доречно підкреслити про появу в українському законодавстві такого поняття, як «державне пенсійне страхування».

Таким чином, до 1997 року в законодавстві не спостерігаються дані щодо ставок відрахувань до Пенсійного фонду. Таке твердження пояснюється тим, що Пенсійний фонд України входив до складу Державного бюджету України декілька років, а саме з 1994 по 1996 рік, де у статті доходів бюджету прописані надходження до Пенсійного фонду України.

Але система пенсійного страхування перебувала в нестабільному стані через існування складної нестабільної пенсійної системи та падіння основних макроекономічних показни-

ків. Саме такі проблеми можна визначити як передумови запровадження нової пенсійної реформи на початку 2000-х років.

У 2003 р. була змінена структура системи пенсійного забезпечення із дворівневої на трирівневу завдяки прийнятому Закону України «Про загальнообов'язкове державне пенсійне страхування» [5]. За цим законопроектом у структуру пенсійного забезпечення входить такі три рівні: солідарна система загальнообов'язкового державного пенсійного страхування (далі – солідарна система); накопичувальна система загальнообов'язкового державного пенсійного страхування; система недержавного пенсійного забезпечення.

Даний законопроект порівняно із Законом України «Про пенсійне забезпечення» значно ширше обґрунтовує функціонування та елементи системи пенсійного страхування в Україні [6]. Якщо в Законі України «Про пенсійне забезпечення» висвітлені базові основи пенсійного забезпечення, то в Законі України «Про загальнообов'язкове державне пенсійне страхування» визначенню заробітної плати для обчислення пенсії в солідарній системі та призначенню, перерахунку й виплаті пенсій присвячено окремий розділ. У нормативно-правовому акті з'являються такі поняття, як страхувальники, страхові організації, страхові внески, страховий стаж, застраховані особи. Цим законом розпочався наступний етап реформування пенсійного забезпечення.

Наступним актом, який регулював порядок сплати внесків до Пенсійного фонду України, стала Постанова Правління Пенсійного фонду України «Про затвердження Інструкції про порядок обчислення і сплати страхувальниками та застрахованими особами внесків на загальнообов'язкове державне пенсійне страхування до Пенсійного фонду України», прийнята у 2003 р. У Постанові знову чітко прописані страхувальники та застраховані особи, а також присутні значно розширені розміри страхових внесків на загальнообов'язкове державне пенсійне страхування.

Крім того, у Постанові прописані розміри мінімального страхового внеску для окремих категорій громадян. Необхідно також відмітити про розширення круга господарських операцій зі сплати збору. Так, платниками збору є такі операції: із купівлі-продажу валют; із продажу ювелірних виробів із золота (крім об-

ручок), платини й дорогоцінного каміння; із відчуження легкових автомобілів; із купівлі-продажу нерухомого майна; із послуг стільникового рухомого зв'язку. Неможливо оминати увагою і третій рівень пенсійного страхування як недержавний. У 2003 р. був прийнятий і Закон України «Про недержавне пенсійне забезпечення», який регламентував головні засади функціонування недержавного пенсійного забезпечення. Так розпочалася нова стадія реформування системи пенсійного страхування.

Звичайно після введення в дію цих законів до них неодноразово вносилися поправки. У результаті даного етапу реформування із трьох рівнів системи пенсійного забезпечення почали функціонувати тільки два: солідарна та недержавна системи. Накопичувальна система існувала тільки де-юре.

У 2010 р. було вирішено питання щодо затвердження єдиного соціального внеску, як збору на загальнообов'язкове соціальне страхування. Питання ЄСВ регламентує Закон України «Про збір та облік єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування» [7]. Саме в ньому сума єдиного внеску розподілена за видами загальнообов'язкового державного соціального страхування у відсотках.

У 2011 р. прийняттям Закону України «Про заходи щодо законодавчого забезпечення реформування пенсійної системи» [8], який обґрунтовував питання введення накопичувальної системи пенсійного страхування в дію, розпочався новий етап реформування системи пенсійного страхування. Закон уводить страховий внесок у накопичувальний фонд у розмірі 2 % на рік запровадження нарахування, який кожного наступного року збільшуватиметься на 1 % доки ставка не дійде до 7 %. Крім того, у результаті проведення реформи було підвищено пенсійний вік: для жінок – до 60 років, для чоловіків, які перебувають на державній службі, – до 62 років. Страховий стаж, у свою чергу, теж було підвищено: для жінок – до 30 років та для чоловіків – до 35 років. Але знову накопичувальна система не була введена в дію. Спочатку її введення було відкладено до 2014 року, але й у 2014 р. введення не відбулось.

Спроби скорегувати реформування пенсійної системи відбувались неодноразово. Так, у 2015 р. був прийнятий Закон України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо пенсійного забезпечення» [9].

Якщо особа, отримуючи пенсію, зокрема за віком або по інвалідності III групи, призначену відповідно до Закону про пенсійне страхування, працює на вищезгаданій «спецпосаді», виплату їй пенсії з 1 квітня 2015 року призупинили до звільнення з посади. Таке правило не стосувалося роботи на наукових (науково-педагогічних) посадах. Крім того, якщо пенсіонер працюватиме на інших посадах — пенсію виплачуватимуть у розмірі 85 % від призначеної, але не менше 150 % прожиткового мінімуму для непрацездатних осіб.

У повному розмірі пенсію виплачували тільки деяким категоріям осіб: інвалідам I або II групи, або інвалідам війни III групи, чи учасникам бойових дій.

У 2016 р. теж відбувалися спроби проведення нової пенсійної реформи. Але замість цього відбувались тільки зміни до деяких законодавчих актів щодо пенсійного забезпечення. У першу чергу зміни стосувалися збільшення мінімальних розмірів пенсій за віком. Був збережений порядок виплати працюючим пенсіонерам. Але найбільшу увагу необхідно приділити стану ЄСВ, де відбулись значні зміни, зокрема було скасовано ставки ЄСВ залежно від класу професійного ризику виробництва. Основну ставку було знижено до 22 %. Окрім того, скасовано утримання ЄСВ із заробітної плати працівників. Зменшення ставки ЄСВ із 2016 року не вплинуло на механізм обчислення та розмір пенсії. З 1 січня 2016 року межу для оподаткування пенсій або щомісячного довічного грошового утримання змінено.

У 2017 р. накопичувальна система знову не була введена в дію. Але відбулись інші зміни до законодавства. 1 січня 2017 року набрав чинності Закон України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів» [10], який вносить зміни до законодавчих актів, що регулюють питання пенсійного забезпечення. Основною зміною можна вважати запровадження нового порядку виплати пенсії окремим категоріям працюючих пенсіонерів. До цієї категорії належать особи, які працюють на державній службі різних рівнів, розмір пенсій яких перевищує 150 % прожиткового мінімуму й виплачуються в розмірі 85 % призначеного розміру, але не менше 150 % прожиткового мінімуму, установленого для осіб, які втратили працездатність.

Мінімальний страховий внесок з урахуванням положень ст. 1 Закону України «Про

загальнообов'язкове державне пенсійне страхування» [5] та частини п'ятої ст. 8 Закону № 2464, згідно з якою єдиний внесок для всіх платників єдиного внеску (крім пільгових категорій) встановлено в розмірі 22 %, у 2017 р. становитиме 704 грн на місяць.

Питання реформування не було завершено у другому півріччі 2017 року. У зв'язку із прийняттям рішення урядом про розгортання пенсійної реформи в новому форматі, було подано п'ять законопроектів щодо реформування системи пенсійного страхування. Узагальнивши всі пропозиції, Законом України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо підвищення пенсій» було прийнято реформу. Основна мета реформи – підвищення страхового стажу для громадян України. Законом передбачено відновлення виплат пенсій без урахування одержуваної заробітної плати (доходу). Отже, за новою пенсійною реформою для мінімального розміру пенсій страховий стаж збільшується для чоловіків до 35 років, а для жінок – до 30 років. Дещо змінюється круг окремих категорій громадян, яким призначається пенсія на пільгових умовах. Пенсійна реформа передбачає зменшення коефіцієнта страхового стажу до 1 %. Також необхідно відмітити про скасування спеціальних пенсій окремим категоріям громадян. Перерахування страхових внесків до накопичувальної системи пенсійного страхування буде запроваджено з 1 січня 2020 року.

Висновки із зазначених проблем і перспективи подальших досліджень у поданому напрямі. Таким чином, розглянувши законодавчі зміни, завдяки яким відбувалися становлення та розвиток пенсійного страхування в Україні, можна виділити чотири основних етапи його реформування: 1997, 2004, 2010 та 2017 роки. Метою реформування системи пенсійного страхування було покращення життя осіб пенсійного віку шляхом установаження ставок відрахування до пенсійного фонду, запровадження трирівневої системи, установаження страхового стажу та ін. Ураховуючи те, що з початку запровадження трирівневої пенсійної системи накопичувальну систему не було введено, у 2015 р. відбувались спроби запровадити накопичувальну систему. У 2017 р. почався новий етап реформування пенсійної системи, який мав зменшити дефіцит Пенсійного фонду України та збільшити пенсійні виплати шля-

хом запровадження накопичувальної системи та автоматичної індексації пенсії. Слід зазначити, що на всіх етапах відбувалось в основному реформування солідарної системи пенсійного страхування. Третью рівню – системі пенсійного страхування – приділяється увага тільки на другому етапі реформування, тобто період його запровадження та введення в дію. Отже, можна зробити висновок, що Україна на сьогодні знаходиться на четвертому етапі реформування пенсійної системи. Пенсійна реформа триває, існують уже результати, зокрема підвищення пенсій, із 1 березня 2019 року – автоматична індексація пенсій, але введення в дію накопичувальної системи перенесено на 2020 рік. Реформування пенсійної системи дозволить у найближчі п'ять років досягти вищого рівня і вивести нашу країну на передові позиції у всьому світі, а найголовніше – зробить людей, які досягли пенсійного віку, щасливішими, чим може в майбутньому посприяти зменшенню старіння нації.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Про пенсійне забезпечення : Закон України від 5 листопада 1991 р. № 1788-ХІІ [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1788-12> (дата звернення: 20.01.2019). – Назва з екрана.
2. О пенсионном обеспечении граждан в СССР : Закон СРСР від 15 травня 1990 р. № 1480-1 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://pravo.levonevsky.org/baza/soviet/sssr0907.htm> (дата звернення: 20.01.2019). – Назва з екрана.
3. Про створення Пенсійного фонду України : Постанова Кабінету Міністрів України від 28 січня 1992 р. № 39-92-п-1992 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/39-92-%D0%BF> (дата звернення: 20.01.2019). – Назва з екрана.
4. Про затвердження Інструкції про порядок обчислення і сплати підприємствами, установами, організаціями та громадянами страхових внесків до Пенсійного фон-

ду України, а також обліку надходження і витрачання його коштів : Постанова Пенсійного фонду України від 6 вересня 1996 р. № z0550-96 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0217-94/conv> (дата звернення: 20.01.2019). – Назва з екрана.

5. Про загальнообов'язкове державне пенсійне страхування : Закон України від 9 липня 2003 р. № 1058-IV [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1058-15> (дата звернення: 20.01.2019). – Назва з екрана.
6. Про недержавне пенсійне забезпечення : Закон України від 9 липня 2003 р. № 1057-IV [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1057-15> (дата звернення: 20.01.2019). – Назва з екрана.
7. Про збір та облік єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування : Закон України від 8 липня 2010 р. № 2464-VI [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2464-17> (дата звернення: 20.01.2019). – Назва з екрана.
8. Про заходи щодо законодавчого забезпечення реформування пенсійної системи : Закон України від 8 липня 2011 р. № 3668-VI [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3668-17> (дата звернення: 20.01.2019). – Назва з екрана.
9. Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо пенсійного забезпечення : Закон України від 2 березня 2015 р. № 213-VIII [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/213-19> (дата звернення: 20.01.2018). – Назва з екрана.
10. Про внесення змін до деяких законодавчих актів : Закон України від 3 жовтня 2017 р. № 2148-VIII [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1774-19> (дата звернення: 20.01.2019). – Назва з екрана.

REFERENCES

1. Zakon Ukrainy “Pro pensiine zabezpechennia” vid 5 listopada 1991 № 1788-XII [Law of Ukraine “On Pension Provision” from November 5 1991 r., № 1788-XII]. Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1788-12> (accessed 20 January 2019) [in Ukrainian].
2. Zakonu SRSR “O pensyonnom obespechenyу hrazhdan v SSSR” vid 15 travnya 1991 № 1788-XII [USSR Law “On the Pension Provision of Citizens in the USSR” from May 15 1990 r., № 1788-XII]. Retrieved from <http://pravo.levonevsky.org/baza/soviet/sss0907.htm> (accessed 20 January 2019) [in Ukrainian].
3. Postanova Kabinetu Ministriv Ukrainy “Pro stvorennia Pensiinoho fondu Ukrainy” vid 28 sichnya 1992 r. № 39-92-p [Resolution of the Cabinet of Ministers of Ukraine “On the Establishment of the Pension Fund of Ukraine” from January 28 1992, № 39-92-p]. Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/39-92-%D0%BF> (accessed 20 January 2019) [in Ukrainian].
4. Postanova Pensiinoho fondu Ukrainy “Pro zatverdzhennia Instruksii pro poriadok obchyslennia i splaty pidpriemstvamy, ustanovamy, orhanizatsiiamy ta hromadianamy strakhovykh vneskiv do Pensiinoho fondu Ukrainy, a takozh obliku nadkhodzhenia i vytrachannia yoho koshtiv” vid 6 travnya 1996 r. № z0550-96 [Resolution of the Pension Fund of Ukraine “On Approval of the Instruction on the Procedure of Calculation and Payment of Insurance Contributions to the Pension Fund of Ukraine by Enterprises, Institutions, Organizations and Citizens as well as Accounting for the Income and Spending of Its Funds” from May 6 1996 № z0550-96]. Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0217-94/conv> (accessed 20 January 2019) [in Ukrainian].
5. Zakon Ukrainy “Pro zahalnooboviazkove derzhavne pensiine strakhuvannia” vid 9 lipnya 2003 r. № 1058-IV [Law of Ukraine “On Compulsory State Pension Insurance” from July 9 2003 № 1058-IV]. Retrieved from

- <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1058-15> (accessed 20 January 2019) [in Ukrainian].
6. Zakon Ukrainy "Pro nederzhavne pensiine zabezpechennia" vid 9 lipnya 2003 r. № 1057-IV [Law of Ukraine "On non-state pension provision" from July 9 2003 r № 1057-IV]. Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1057-15> (accessed 20 January 2019) [in Ukrainian].
 7. Zakon Ukrainy "Pro zbir ta oblik yedynoho vnesku na zahalnooboviazkove derzhavne sotsialne strakhuvannia" vid 8 lipnya 2010 r. № 2464-VI [Law of Ukraine "On the Collection and Accounting of the Single Contribution to the Mandatory State Social Insurance" from July 8 2010 № 2464-VI]. Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2464-17> (accessed 20 January 2019) [in Ukrainian].
 8. Zakonu Ukrainy "Pro zakhody shchodo zakonodavchoho zabezpechennia reformuvannia pensiinoi systemy" vid 8 lipnya 2011 r. № 3668-VI [Law of Ukraine "On Measures for Legislative Support of the Reform of the Pension System" from July 8 2012 № 3668-VI]. Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/> (accessed 20 January 2019) [in Ukrainian].
 9. Zakon Ukrainy "Pro vnesennia zmin do deiakykh zakonodavchykh aktiv Ukrainy shchodo pensiinoho zabezpechennia" vid 2 berезnya 2015 r. № 213-VIII [The Law of Ukraine "On Amendments to Certain Legislative Acts of Ukraine on Pensions" from March 2 2015 № 213-VIII]. Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua//213-19> (accessed 20 January 2019) [in Ukrainian].
 10. Zakon Ukrainy "Pro vnesennia zmin do deiakykh zakonodavchykh aktiv" vid 3 jovt-nya 2017 r. № 2148-VIII [Law of Ukraine "On Amendments to Certain Legislative Acts" from October 3 2017 № 2148-VIII]. Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1774-19> (accessed 20 January 2019) [in Ukrainian].

Е. А. Кулікова (Одесский национальный экономический университет). **Анализ и действенность пенсионных реформ в Украине.**

Аннотация. Цель статьи заключается в исследовании генезиса пенсионных реформ и определении их действенности в Украине. **Методика исследования.** Решение поставленных в статье задач осуществлено с помощью таких общенаучных и специальных методов исследования: анализа и синтеза, систематизации и обобщения. **Результаты.** Исследован генезис пенсионных реформ. Проанализированы этапы проведения пенсионных реформ в Украине и определена их действенность. **Практическая значимость результатов исследования.** В статье обосновано, что введение новых этапов пенсионных реформ в Украине изменяло механизм функционирования системы пенсионного страхования. Украина на сегодняшний день находится на четвертом этапе реформирования пенсионной системы, куда вносятся поправки в уже существующие законодательные акты.

Ключевые слова: пенсионная система, пенсионная реформа, пенсионное страхование, закон, единый социальный взнос, Пенсионный фонд Украины.

Е. Kulikova (Odessa National University of Economics). **Analysis and effectiveness of pension reforms in Ukraine.**

Annotation. Purpose of the paper is to study the genesis of pension reforms and determine their effectiveness in Ukraine. **Methodology of research.** Solving the tasks set in the article is carried out with the help of such general scientific and special research methods: analysis and synthesis, systematization and generalization. **Findings.** The genesis of pension reforms is explored. The stages of implementation of pension reforms in Ukraine are analyzed and the effectiveness of them is determined, with the help of the considered normative legal acts that were introduced during the period of existence of Ukraine as an independent state. **Practical value.** The article substantiates that the introduction of new stages of pension reform in Ukraine has changed the mechanism of functioning of the pension insurance system. In 2017, a new phase of the reform of the pension system began, which should reduce the Pension Fund deficit in Ukraine and increase pension payments by introducing a savings system and automatically indexing pensions. It should be noted that at all stages there was a major reform of the joint-stock pension insurance system. The third level - the system of pension insurance is given attention only at the second stage of reform, that is, the period of its introduction

and putting into operation. Ukraine is currently in the fourth stage of reforming the pension system. Pension reform is ongoing, and there are already results, including increasing pensions, from March 1, 2019 – automatic indexation of pensions, but the introduction of the accumulation system is postponed to 2020. Reforming the pension system will allow the next 5 years to reach a higher level and bring our country to the forefront of the world. And most importantly, people who have reached the retirement age will be happier than they can in the future contribute to reducing the aging of the nation.

Keywords: *pension system, pension reform, pension insurance, law, single social contribution, Pension Fund of Ukraine.*